

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

46.

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 8-го Іюня — 1837 — Wilno. Wtorek. 8-go Czerwca.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 31-го Мая.

15-го Мая, въ семь часовъ утра, Его Императорское Высочество Государь Наслѣдникъ Цесаревичъ изволилъ отправиться изъ Костромы по тракту на Вятку. Живописные виды по многимъ мѣстамъ вокругъ дороги, новая природа и другой бытъ жителей, во многомъ отличный отъ того, что Его Высочество видѣлъ въ странахъ предволжскихъ, занимали постоянно вниманіе и любопытство Государя Наслѣдника. Первый ночлегъ отъ Костромы былъ въ Макарьевѣ на Унжѣ, куда Великій Князь прибылъ въ десятомъ часу вечера, и не забывъ въ квартирѣ, въ монастырѣ св. Макарія Желтоводскаго, къ которому, за 217 лѣтъ предъ симъ, приходилъ на поклоненіе знаменитый предокъ Цесаревича, Царь Михаилъ Ѳеодоровичъ.

На другой день, въ Воскресенье 16-го Мая, Его Высочество, отслушавъ въ соборной церкви божественную литургію, отправился въ дальнѣйшій путь, и вездѣ встрѣчаемъ и сопровождаемъ былъ по прежнему, съ изъявленіями восторга и преданности.

Второй ночлегъ имѣлъ Великій Князь на берегахъ рѣки Ветлуги, во вновь устроенной усадьбѣ помѣщицы Жадорской, между станціями Дюковой и Ильинской.

17-го числа, въ семь часовъ утра, пустившись въ путь, Его Высочество выѣхалъ изъ Костромской губерніи, проѣхалъ около ста верстъ по Никольскому узду Вологодской губерніи, и въ осьмомъ часу вечера, вступилъ въ предѣлы Вятской губерніи; въ третьемъ часу ночи, Государь Наслѣдникъ изволилъ остановиться въ городѣ Орловѣ до утра, для отдохновенія. Впрочемъ, Его Высочество во все время путешествія, благодаря Всевышняго, находился въ вожделѣнномъ здравіи.

18-го Мая въ десять часовъ, Государь Наслѣдникъ, помолившись въ соборномъ храмѣ, и обозрѣвши Орловъ, изволилъ отправиться въ Вятку, куда и прибылъ въ три часа по полудни, и встрѣченъ былъ Епископомъ Ниломъ въ соборной церкви. Въ тотъ же день, послѣ обѣда, Его Высочество удостоилъ своимъ посѣщеніемъ выставку ремесленныхъ и мануфактурныхъ издѣлій, а въ десять часовъ, изволилъ быть на балѣ, данномъ Вятскимъ купеческимъ обществомъ въ честь Высокаго Путешественника.

19-го числа, по принятіи всѣхъ значительнѣйшихъ чиновниковъ губерніи, почетнаго духовенства и купечества, Его Высочество изволилъ обозрѣвать монастырь, Гимназію, заведенія Приказа Общественнаго Призрѣнія, Училище дѣтей Канцелярскихъ служителей, пожарную команду и тюремный замокъ.

Къ обѣденному столу Его Высочества приглашены были, кромѣ Преосвященнаго Епископа Нила и Вятскаго Гражданскаго Губернатора, нѣкоторые изъ почетнѣйшихъ чиновниковъ и Градской Глава.

Послѣдній вечеръ пребыванія Великаго Князя въ Вяткѣ заключился катаньемъ по рѣкѣ Вяткѣ, до мѣста древняго Хлынова. (С. П.)

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 31-go Maja.

Dnia 15-go Maja, o godzinie siódmej rano, Jego Cesarska Wysokość wyjechał z Kostromy, traktem do Wiatki. Malownicze widoki w wielu miejscach po drodze, odrodzona natura i inny byt mieszkańców, z wielu względów różniący się od tego, jaki Cesarzewicz spotykał w stronach przed-wołgskich, ciągle podsycały uwagę i ciekawość Jego Cesarskiej Wysokości. Pierwszy nocleg od Kostromy, był w Makarjewie nad Unżą, gdzie Wielki Xiążę stanął o godzinie 9-tej wieczorem, i nie zajeżdżając na kwaterę, modlił się w klasztorze Sw. Makarego Żółtowódzkiego, dokąd przed 217 laty, przychodził dla złożenia czci znamienity przodek Cesarza, Czarz Mikhael Feodorowicz.

Nazajutrz, w niedzielę, 16-go Maja, Jego Wysokość, wysłuchawszy w Sobornej cerkwi Mszy Świętej, puścił się w dalszą drogę i wszędzie był witany i przeprowadzany, jak dotąd, oznakami zapału i przywiązania.

Drugi nocleg Wielkiego Xięcia był na brzegach rzeki Wietługi, w nowo wybudowanym wiejskiem mieszkaniu obywatelki Żadowskiej, między stacyami Diukowską i Iljinską.

Dnia 17-go, o godzinie siódmej zrana puściwszy się w drogę, Jego Wysokość wyjechał z Gubernii Kostromskiej, przejechał około sta wiorst w powiecie Nikolskim, Gubernii Wołogodzkiej, i o godzinie 8-mey wieczorem znalazł się w granicach Gubernii Wiatskiej; o godzinie 3-ciej w nocy Cesarzewicz zatrzymał się dla odpoczynku do rana, w mieście Orłowie. Zresztą, Jego Wysokość w całym ciągu podróży, dzięki Najwyższemu, używał pożądanego zdrowia.

Dnia 18-go o godzinie 10-tej zrana, Następca, pomodliwszy się w Soborze i obejrzawszy Orłow, odjechał do Wiatki, dokąd przybył o godzinie 3-ciej po południu i spotkany był w Sobornej cerkwi od Biskupa Nila. Tegoż dnia po obiedzie, Jego Cesarska Wysokość raczył odwiedzić wystawę rzemieślniczych i rękodzielniczych wyrobów, a o godzinie 10-tej wieczorem, raczył być na balu, danym dla uczczenia Wysockiego Gościa, przez kupców Wiatskich.

Dnia 19-go, po przyjęciu wszystkich znakomitszych Urzędników Gubernii, wyższego Duchowieństwa i stanu kupieckiego, Cesarzewicz Jego Mość oglądał Monaster, Gimnazjum, zakłady Izby Powszechnego Opactwa, szkołę dzieci służących Kancellaryjnych, Komendę ogniową i zamek więzienia.

Do obiadu Jego Wysokości wezwani byli, oprócz Przenajwielebniejszego Biskupa Nila i Cywilnego Wiatskiego Gubernatora, niektórzy znakomitsi Urzędnicy i Głowa miasta.

Ostatni wieczor pobytu Następcy w Wiatce, zakończył się przejażdżką po rzece Wiatce, do miejsca dawnego Chłynowa. (P. P.)

— Высочайшимъ Указомъ Его Императорскаго Величества отъ 21-го Мая, даннымъ Правительствующему Сенату, Дѣйствительному Тайному Совѣтнику *Родофиникину* поручено управлять Министерствомъ Иностранныхъ Дѣлъ, во время отсутствия Вице-Канцлера Графа *Нессельроде*.

— Лордъ *Дургамъ*, Чрезвычайный Посолъ и Уполномоченный Министръ Короля Великобританскаго при Императорско-Россійскомъ Дворѣ, отправился въ отпускъ въ Англію, на пароходъ Императорскаго флота *Ижора* въ Стокгольмъ.

— Ново-Россійскій и Бессарабскій Генералъ-Губернаторъ Графъ *Воронцовъ*, прибылъ въ С. Петербургъ. (*J. de S. P.*)

— Высочайшею Грамотою, 17-го Апрѣля, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ордена *Св. Анны 1-й степени*, Старшій чиновникъ I-го Отдѣленія Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Ханыковъ*.

— Командиръ корвета *Пендераклія*, 41-го Флотскаго экипажа Капитанъ-Лейтенантъ *Власевъ 1-й*, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ордена *Св. Анны второй степени*, Императорскою Короною украшеннаго, въ награду отличнаго усердія и расторопности, оказанныхъ имъ во время свирѣпствованія въ Буюкдерѣ, въ Январѣ сего года, чумы.

— Государь Императоръ, по всеподданнѣйшему докладу Г. Синодальнаго Оберъ-Прокурора, Высочайше повелѣть соизволилъ: по случаю увольненія Преосвященнаго Тверскаго Архіепископа Григорія во вѣтренную ему Епархію, вызвать сюда для присутствованія въ Святѣйшемъ Синодѣ Преосвященнаго Псковскаго, Архіепископа *Нафанаила*, срокомъ на одинъ годъ, выдавъ ему изъ казны, сверхъ прогонныхъ денегъ, три тысячи рублей на подъемъ и обзаведеніе.

— Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія отношеніемъ отъ 17-го сего Апрѣля сообщилъ Г. Министру Юстиціи о воспослѣдовавшемъ Высочайшемъ соизволеніи на учрежденіе въ Кіевѣ при Университетѣ Св. Владиміра Ценсурнаго Комитета и утвержденіи штата оного.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано тако:

Въ С. Петербургѣ, 9-го Апрѣля 1837 года.

ШТАТЪ КІЕВСКАГО ЦЕНСУРНАГО КОМИТЕТА.		
	Одному.	Итого
Двумъ Ценсорамъ изъ Профессоровъ Университетскихъ прибавочнаго жалованья	1,000 р.	2,000 р.
Ценсору для Еврейскихъ книгъ	1,600 —	1,600 —
Секретарю изъ Адъюнктовъ или вообще изъ чиновниковъ подвѣдомыхъ Попечителю прибавочнаго жалованья	600 —	600 —
На Канцелярію	— —	1,000 —
Итого	— —	5,200 р.

На подлинномъ подписаль: Министръ Народнаго Просвѣщенія *Сергій Уваровъ*.

— Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія отношеніемъ отъ 29 минувшаго Апрѣля сообщилъ ему Г. Министру Юстиціи, что Государь Императоръ, по внесенной имъ въ Комитетъ Г. Министровъ запискѣ, Высочайше соизволилъ на положеніе оного Комитета о назначеніи при Канцеляріи Главнаго Управленія Ценсуры Секретаря, который, съ жалованьемъ по 1,500 рублей въ годъ, состоялъ бы въ VIII разрядѣ росписаній должностей и мундировъ, а по росписанію пенсіонныхъ окладовъ отнесенъ былъ къ 6-му разряду.

— Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ возникшій изъ производившагося въ Правительствующемъ Сенатѣ частнаго дѣла вопросъ, о силѣ 111 статьи Свода Зак. Угол. (въ продолженіи) относительно ссылки въ Сибирь подсудимыхъ, неодобренныхъ въ повальномъ обыскѣ и не взятыхъ никѣмъ на поруки, мнѣніемъ положили: статью сію, въ предупрежденіе на будущее время разнообразнаго примѣненія оной, замѣнить слѣдующею: „если подсудимый оговоренный въ преступленіи, или въ участіи съ преступникомъ, при повальномъ обыскѣ не одобренъ и по суду хотя совершенно не уличенъ, но признанъ подозрительнымъ; то оставленіе его въ мѣстѣ жительства, или выселеніе съ оного, зависитъ отъ большинства голосовъ того общества, къ которому онъ принадлежитъ, такимъ образомъ, что когда не менѣе двухъ третьей голосовъ всего общества не согласятся о-

— Przez Najwyższy Ukaz Jego Cesarskiej Mości, datowany 21 Maja, dany Rządzącemu Senatowi, Rzeczywisty Radzca Tayny *Rodofinikin* otrzymał poruczenie sprawować Ministerystum stosunków zewnątrznych, przez czas niebytności Vice Kanclerza Hrabiego *Nesselrode*.

— Lord *Durham*, Posel Nadzwyczajny i Pełnomocny N. Kr. Jmci Brytanii W. przy Cesarskim Dworze, jadąc na urlop do Anglii, udał się na statku parowym marynarki Cesarskiej *Iżora* do *Stockholmu*.

— Hrabia *Woroncow* Gubernator Jeneralny Nowo-Rossyyski i Bessarabski, przybył do St. Petersburga. (*J. d. S. P.*)

— Przez Najwyższy Dyplomata, 17-go Kwietnia, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny 1-go stopnia*, Starszy Urzędnik I-go Oddziału Własney Jego Cesarskiej Mości Kancellaryi, Rzeczywisty Radzca Stanu *Chanykow*.

— Dowódzca korwety *Penderaklia*, 41-go ekwipażu Floty Kapitan-Porucznik *Własjew 1-szy*, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny drugiego stopnia Cesarską Koronę ozdobionego*, w nagrodę odznaczający się gorliwością i roztropnością, okazanych przezeń w czasie grassowania w Styczniu tegoż roku w Bujukdere morowego powietrza.

— Cesarz Jego Mość, po nayuniższém przełożeniu P. Synodalnego Ober-Prokurora, Najwyżey rozkazać raczył: z okoliczności uwolnienia Przenaywielebniejszego Twerskiego Arcybiskupa Grzegorza do powierzoney mu Dyecezyi, wezwać tu dla zasiadania w Nayswiętszym Synodzie Przenaywielebniejszego Pskowskiego Arcybiskupa *Natanaela*, na jednoroczny termin, wydawszy mu ze skarbu, oprócz pieniędzy probonnych, trzy tysiące rubli na podróż i pierwsze zaopatrzenie.

— Pan Minister Narodowego Oświecenia przez odniesienie się pod dniem 17 ter. Kwietnia komunikował P. Ministrowi Sprawiedliwości o nastąpiem Najwyższem zezwoleniu na ustanowienie w Kijowie przy Uniwersytecie *Sw. Włodzimierza* Komitetu Cenzurnego i o utwierdzeniu jego etatu.

Na autentykę Własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano tak:

W St. Petersburgu, 9-go Kwietnia 1837 roku. „Ma być podług tego.“

ЕТАТЪ КІЕВСКАГО ЦЕНСУРНАГО КОМИТЕТА.		
	Одному.	Итого
Двумъ Ценсорамъ зъ Профессоровъ Университетскихъ додатковей пенсий	1,000 р.	2,000 р.
Ценсорови книгъ евреѣвскихъ	1,600 —	1,600 —
Секретарю зъ Адъюнктовъ или въ огулоу зъ урѣдниковъ зостаючихъ подъ вѣдзю Куратора, додатковей пѣцы	600 —	600 —
На Канцелярію	— —	1,000 —
В огулоу	— —	5,200 р.

Аутентикъ подписаль: Министръ Народнаго Оświecenia *Sergiusz Uwarow*.

— P. Minister Narodowego Oświecenia przez odniesienie się pod dniem 29 zeszłego Kwietnia, udzielił wiadomość, że Cesarz Jego Mość, po wniesionej przezeń do Komitetu PP. Ministrów zapisce, Najwyżey zezwolił na postanowienie tego Komitetu o назначеніи przy Kancellaryi Głównego Zarządu Cenzury Секретаря, który, pobierając płać po 1,500 rubli rocznie, ma zostawać w VIII rzędzie rozpisania obowiązków i mundurów, a podług rozpisania wyznaczeń pensyi, ma być odniesiony do 6-go rzędu.

— Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy wynikłe z toczącej się w Rządzącym Senacie prywatnej sprawy zapytanie, o mocy 111 art. Połączenia Praw Kryminalnych (w dalszym ciągu) względnie zesłania na Syberią podsądnych, nie uniewinnionych przez powalnego obysk, i nie wziętych przez nikogo na porękę, przez opinią postanowiła: artykuł ten, dla zapobieżenia na czas przyszły niejednolitej jego zastosowania, zamienić następującym: „Jeżeli podsądny, pomówiony o występki, albo o uczestnictwo z przestępcą, na powalnym obysku nie został uniewinnionym, i lubo przez Sąd zupełnie nie przekonany, został jednak za podeyrzanego uznany; tedy zostawienie go na miejscu zamieszkania, lub wysłanie z niego, zależy od większości głosów tej gminy, do której on należy, w ten sposób, iż jeżeli nie mniej dwóch trzecich głosów całej gminy nie zgodzą się zostawić go na miejscu i bę-

ставить его на мѣстѣ и потребуютъ его удаленія, тогда, не смотря уже, на одобреніе меньшаго числа, онъ отсылается на житье въ Сибирь. На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему*“ Въ Санктпетербургѣ, 17 Марта 1837 года. (Опуб. Пр. Сен. Мая 4 дня 1837 года.)

— Правительствующій Сенатъ слушали: *во-первыхъ*, предложенное Г. Тайнымъ Совѣтникомъ, Министромъ Юстиціи и Кавалеромъ Дмитріемъ Васильевичемъ Дашковымъ мнѣніе Государственнаго Совѣта, слѣдующаго содержанія: „Государственный Совѣтъ въ Департаментъ Экономіи и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Правительствующаго Сената 1-го Департамента объ оставленіи въ числѣ оброчныхъ казенныхъ статей мельницъ, въ дачахъ казенныхъ селеній состоящихъ, и съ одной стороны признавая заключеніе Правительствующаго Сената само по себѣ правильнымъ, а съ другой принимая въ соображеніе и личный отзывъ докладывающаго Государю Императору по дѣламъ V-го Отдѣленія Собственной Его Величества Канцеляріи Генералъ-Адъютанта Киселева, что относительно казенныхъ оброчныхъ статей вообще, нерозданныхъ еще въ надѣленіе крестьянамъ, имѣется нынѣ въ виду особое предположеніе, *положилъ*: настоящій докладъ Правительствующаго Сената утвердить. На ономъ мнѣніи написано: Его Императорское Величество послѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта по дѣлу объ оставленіи въ числѣ оброчныхъ казенныхъ статей мельницъ въ дачахъ казенныхъ селеній состоящихъ, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить. Подписалъ: *Предсѣдатель Государственнаго Совѣта Графъ Новосильцовъ*. 16-го Апрѣля 1837 года. *Во-вторыхъ*, представленную къ сему справку, изъ коей значить, что Правительствующій Сенатъ по рассмотрѣніи дѣла по прошенію Тамбовской губерніи Спаскаго уѣзда села Потьмы и деревень Покасы и Свинолуповки отъ казенныхъ поселянъ повѣреннаго Григорія Васильева, объ отдачѣ имъ во владѣніе по землѣ, съ исключеніемъ изъ оброка, двухъ мельницъ, въ дачахъ ихъ состоящихъ; убѣждаясь выведенными Г. Министромъ Финансовъ причинами, по которымъ въ настоящее время не можетъ быть возобновлено дѣйствіе Высочайше подтвержденныхъ докладовъ 11-го Ноября 1797 и 7-го Августа 1801 годовъ, объ отдачѣ казеннымъ поселянамъ безъ всякаго въ казну платежа, тѣхъ оброчныхъ мельницъ, которые состоятъ на принадлежащихъ казеннымъ селеніямъ земляхъ, согласно мнѣнію его Г. Министра, 8-го Октября 1836 года опредѣлилъ: мельницы въ дачахъ казенныхъ селеній состоящія и отъ казны въ оброчное содержаніе отдаваемыя, оставя по прежнему въ числѣ казенныхъ оброчныхъ статей, казеннымъ поселянамъ по землямъ во владѣніе не отдавать. На приведеніе чего въ исполненіе и испрашивалъ Высочайшаго разрѣшенія всеподданнѣйшимъ докладомъ. (Опуб. Пр. Сен. Мая 12 дня 1837 года.) (G. B.)

— По Высочайшему соизволенію, съ первыхъ чиселъ Мая мѣсяца текущаго года учреждается ходъ новой экстра-почты между Варшавою и Одессою, для ускоренія почтовыхъ сношеній Варшавы съ Одессою, Бердичевомъ, Житомиромъ, Москвою и Кіевомъ. (K. I.)

— Въ Дерптскомъ журналѣ *Das Inland* напечатана слѣдующая статья: „Во многихъ иностранныхъ газетахъ замѣчаютъ, что Ліонъ былъ донинѣ совершенно пощаженъ холерою, и что тамъ никто не захворалъ грипомъ, свирѣпствовавшимъ въ окрестностяхъ этого города. Провидѣніе одарило и Курляндію такими здоровыми городомъ. То самое, что говорятъ о Ліонѣ во Франціи, замѣнивъ гриппъ другими болѣзнями, можно сказать о нашемъ приморскомъ городѣ Винавѣ. Во время свирѣпствованія холеры, туда удалились жители Курляндіи, страшившіеся этой эпидеміи. Всѣ наши географы признаютъ преимущество этого города въ отношеніи здоровья его жителей. Они увѣряютъ, что въ Винавѣ не только не нажилъ ни одинъ врачъ, но и не получаетъ отъ своей практики достаточныхъ средствъ къ пропитанію, тогда какъ города и мѣстечки, гораздо менѣе Винавы, доставляютъ хорошее содержаніе одному и даже двумъ врачамъ. Что же причиною такого неопытнаго качества Винавы? Конечно, не образъ жизни жителей, не отличающійся ничѣмъ отъ прочихъ городовъ Курляндіи, и не близость моря, потому что на морскомъ берегу находятся и другіе города, которые, однакоже, не могутъ похвалиться такимъ же цѣлебнымъ свойствомъ. Ліонъ городъ не приморскій, а, напротивъ того, находится почти въ срединѣ Франціи. Причиною тому, вѣроятно, большая или меньшая возвышенность надъ уровнемъ мо-

да потребовали его oddalenia, вѣдчасъ, не зважая юзъ на unewinnienie mnieyszey liczby, wysła się on na mieszkanie do Syberyi. Na autentyku Własną Jego CESARSKIEY MOŚCI RĘKĄ napisano: „*Ma być podług tego*.“ W St. Petersburgu, 17-go Marca 1837 roku. (Opubl. przez Rz. Senat 4 Maja 1837 roku.)

— Рządzący Senat słuchali: *naprzód*, podanej przez P. Radcę Taynego, Ministra Sprawiedliwości i Kawalera Dymitra Wasiljewicza Daszkowa opinii Rady Państwa, następującego brzmienia: Rada Państwa, na Departamencie Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Rządzącego Senatu 1-go Departamentu o zostawieniu młynów w liczbie czynszowych skarbowych artykułów, w obrębach skarbowych wsi zostających, i z jednej strony uznając wniosek Rządzącego Senatu sam z siebie za zgodny z prawidłami, a z drugiej, porównyując osobistą odezwę czyniącego przełożenia CESARZOWI Jego MOŚCI w sprawach V-go Oddziału Własney Jego CESARSKIEY MOŚCI Kancelaryi Generał-Adjutanta Kisieleva, że względnie skarbowych czynszowych artykułów w ogólności, nie rozdanych jeszcze na własność włościanom, ma się teraz na względzie osobne postanowienie, *zamierzyła*: niniejsze przełożenie Rządzącego Senatu utwierdzić. Na tey opinii napisano: Jego CESARSKA MOŚĆ nastąpiła opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa w rzeczy o zostawieniu młynów w liczbie czynszowych skarbowych artykułów w obrębach skarbowych wsi zostających, *Naywyżer* utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. Podpisał: *Prezydent Rady Państwa Hrabia Nowosilcow*. 16-go Kwietnia 1837 roku. *Powtórę*, przedstawionej do tego sprawki, w której wyraża, iż Rządzący Senat po rozpatrzeniu sprawy na prośbę Tambowskiej Gubernii Spaskiego powiatu wsi Potmy, Pokasy i Swinotupowki, podaną przez Plenipotentę skarbowych włościan Grzegorza Wasiljewa, o oddaniu im we władanie na mocy ich ziemi, z wytrąceniem z czynszu, dwóch młynów, w ich posiadłościach znajdujących się; przekonywając się podanemi przez P. Ministra Skarbu przyczynami, podług których w tym czasie nie może być odnowiona obowiązująca moc *Naywyżer* konfirmowanych przełożeń 11-go Listopada 1797 i 7-go Sierpnia 1801 roku, o oddaniu skarbowym włościanom, bez wszelkiej do skarbu płacy tych czynszowych młynów, które zostają na należących do skarbowych wsi gruntach, zgodnie z opinią tegoż P. Ministra, 8 Października 1836 roku postanowił: młyny na gruntach wsi skarbowych zostające i przez skarb w czynszową dzierżawę oddawane, zostawiwszy jak dotąd w liczbie czynszowych artykułów, skarbowym włościanom na mocy gruntów we władanie nie oddawać. Na przeprowadzenie czego do skutku, prosił o *Naywyższe* rozstrzygnięcie przez *nayuniżeńsze* przełożenie. (Opubl. p. Rz. Senat 12 Maja 1837 roku.) (G. S.)

— Za *Naywyższem* zezwoleniem, od pierwszych dni Maja bieżącego roku, urządza się bieg nowej extra-poczty między Warszawą a Odessą, dla przyspieszenia pocztowych stosunków Warszawy z Odessą, Berdyczewem, Żytomierzem, Moskwą i Kijowem. (G. H.)

— W Dorpatskim dzienniku *Das Inland*, znajduje się następujący artykuł: „W wielu zagranicznych gazetach czynią uwagę, że Lyon dotąd zupełnie był oszczędzony przez cholęę, i że też nikt tam nie chorował na gryppę, w okolicach grassującą. Opatrzność i Kurlandya równie zdrowym miastem obdarzyła. Toż samo, co mówią we Francyi o Lyonie, jeżeli zamiast gryppy postawimy inne choroby, można powiedzieć o naszym nadmorskim mieście Windawie. Podczas grassowania cholery, do niej to schronili się mieszkańcy Kurlandyi, którzy się obawiali tey epidemii. Wszyscy nasi jeografowie oddają temu miastu pierwszeństwo, pod względem zdrowia mieszkańców. Zapewniają oni, że w Windawie nie tylko nie zбогacił się żaden z lekarzy, lecz, że nikt z nich wyżyć tam z praktyki nie może, gdy tymczasem inne miasta, daleko od Windawy mniejsze, miasteczka nawet, dają dobre utrzymanie nie tylko jednemu, ale częstokroć i dwóm lekarzom. Jakaż więc jest przyczyna tego nieocenionego przymiotu Windawy? Zapewna nie sposób życia mieszkańców nie różniący się od innych miast Kurlandyi, ani bliskość morza, gdyż na témże pobrzeżu położone są inne miasta, które wszakże nie mogą tak zbawienną pochlubić się własnością. Lyon zaś jest miasto nie nadmorskie, położone prawie we środku Francyi. Przyczyną tego jest bezwątpienia większa lub mniejsza wyniosłość nad powierzchnią morza, odległość od bagien, jezior i t. d., nareszcie lasy, góry i składowe części wody i gruntu. Gdy Windawa ma być podług

ря, отдаленность отъ болотъ, озеръ и т. п., лѣса, горы, составныя части воды и почвы. Такъ какъ Виндаву предположено перестроить, по Высочайше утвержденному плану, и значительно распространить и сверхъ того, такъ какъ новый Виндавскій каналъ привлечетъ туда значительнѣйшую часть внутренней торговли той страны, то случайное обстоятельство цѣлебнаго свойства тамошняго воздуха, безъ сомнѣнія, порадуетъ будущихъ жителей этого города.“ (Сбв. П.)

Одесса, 14-го Мая.

Изъ Кишинева пишутъ: Бывшіе съ 23-го истекшаго Апрѣля, въ продолженіе пяти дней, проливные дожди, въ мѣстахъ Австрійскихъ владѣній, смежныхъ съ Хотинскимъ уѣздомъ и Подольскою губерніею, произвели сильное разлитіе рѣки Днѣстра. По дошедшимъ слухамъ, извѣстно, что этимъ наводненіемъ снесено одно Австрійское селеніе, съ жителями и всеми ихъ пожитками; доказательствомъ этого служатъ плившія по Днѣстру, съ 25-го по 29-е число Апрѣля, мертвыя тѣла, скотъ, крыши съ избъ, сундуки и тому подобное, но невозможно было ничего спасти, потому что все это несло по срединѣ рѣки и при сильной бурѣ. Жителями с. Хотинскихъ-Атакъ замѣчено пронесенныхъ водою до 25-ти мертвыхъ тѣлъ. (О. В.)

Озаконъ, 5-го Мая.

Десять дней тому назадъ, послѣ частыхъ дождей, верстахъ въ 15 ти выше Очакова, въ городскомъ хуторѣ при Днѣпровскомъ лиманѣ, у Воловой балки, сдѣлался небольшой береговой обвалъ, въ которомъ (среди золы, пережженныхъ частицъ угля и разбитыхъ черепковъ древнихъ амфоръ) открылось значительное число Эллинскихъ тариховъ. Тарихи сии заставляютъ полагать, что на этомъ урочищѣ находилось въ древности Эллинское (вѣроятно малое) селеніе (κώμη), подобно Эрмонактору, бывшему некогда при устьѣ рѣки Тираса (нынѣшняго Днѣстра). Судя по близости этого селенія отъ Ольвіи (нынѣшняго села Порутина, отстоявшаго отъ Воловой балки верстъ на 20), должно полагать, что оно было заселено Ольвиполитянами, занимавшимися здѣсь ловомъ рыбы, котораго, бывъ вывезена или просолена служила важнѣйшимъ предметомъ отвозной и внутренней торговли съ Скиеями и другими кочевыми племенами. Извѣстно, что Понто-Эвксинскіе города, Ольвія и Херсонъ, славились рыбнымъ торгомъ, а Пантикапея, или Воспоръ, получила даже прозваніе много-рыбнаго города (ὁ ταριχόλεως Βόσπερος).

Найденные тарихи (ταριχος), изъ хорошей красной мѣди, представляютъ тщательно отлѣпленныхъ рыбокъ, разнаго вида и величины, но какихъ именно, достоверно нельзя опредѣлить. Быть можетъ, онѣ въ маломъ видѣ изображаютъ рыбу антакею, упоминаемую Иродотомъ (кн. IV, 53), или бѣлую-рыбину, въ большомъ количествѣ плодящуюся въ Черномъ Морѣ.

Тарихи, найденные у Воловой балки, а также попадающіеся въ развалинахъ Ольвіи, составляли родъ малоцѣнной монеты, употребляемой Элинами въ уплату мелкихъ покупокъ. N. M. (О. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 6-го Іюня.

Его Кор. Высоч. Великій Герцогъ и Ея Выс. Герцогиня Мекленбургъ-Шверинскіе возвратились въ Лудвигслустъ; Кор. Шведскій Генералъ-Лейтенантъ и Государст. Совѣтникъ Графъ Карлъ Левенгелъмъ, прибылъ изъ Стокгольма. — Отправились: Императорско-Россійскій Генералъ-Маіоръ Князь Илья Долгорукий въ Дрезденъ и Императорско-Россійскій Тайный Совѣтникъ, Чрезвычайный Посланникъ и Полномочный Министръ при Баварскомъ Дворѣ Северинъ въ Лудвигслустъ. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 30-го Мая.

Министерскіе журналы содержатъ слѣдующее донесеніе изъ Фонтенебло отъ 29-го ч. въ полдень: „Въ субботу въ 10 час. вечера, Гр. Госсонвилъ, отправленный Герцогомъ Броми, прибылъ въ Фонтенебло и тотчасъ представлялся Королю. Онъ доставилъ извѣстіе о путешествіи Принцессы Елены. На всемъ пути, по которому ѣхала сюда Принцесса, народъ обнаружилъ живѣйшую приверженность къ Іюльской династіи. — Вчера по полудни въ 2½ часа, Король въ сопровожденіи Герцога Немурскаго, Принца Жуанвильскаго, Герцога Омальскаго и своихъ Адъютантовъ, дѣлалъ смотръ войскамъ гарнизона. Погода была прекрасная и всѣ жители собрались. Король отвергая всѣ мѣры предосторожности, оставилъ свою стражу за собою и ѣхалъ одинъ сквозь большія мас-

затвердженного черезъ НАВЯСНІЕШЕГО ПАНА плану перебудованъ и значне розszerzoną, i gdy nadto kanał Windawski ściągnie ku niej znaczniejszą część miejscowego wewnętrznego handlu, przypadkowa więc okoliczność tak zdrowego powietrza, jakie tam ciągle panuje, nie mało powinna cieszyć przyszłych Windawy mieszkańców.“ (P. P.)

Одесса, 14-го Мая.

Z Kiszeniewa donoszą: Wypadłe od dnia 23-go zeszłego Kwietnia, w przeciągu pięciu dni ulewne deszcze, w posiadłościach Austriackich, graniczących z powiatem Chocimskim i Gubernią Podolską, zrzuciły wielki rozlew rzeki Dniestru. Według doszłych do nas pogłosek wiemy, iż ta powódź zniosła jedną wieś Austriacką, z mieszkańcami i całą ich ruchomością; dowodem tego są płynące Dniestrem, od dnia 25-go do 29-go Kwietnia, ciała utonionych ludzi, bydło, dachy domów, skrzynie i tym podobne rzeczy, nic jednak nie można było uratować, gdyż wszystko to płynęło środkiem rzeki i wśród wielkiej burzy. Mieszkańcy wsi Chocimsk-Atak naliczyli przeniesionych wodą do 25-ciu ciał ludzkich. (G. O.)

Очаконъ, 5-го Мая.

Przed dziesięciu dniami, po częstych deżdżach, o 15-cie wiorst wyżej Oczakowa, w mieskim folwarku przy Dnieprowskiej odnodze, u Wołowej-balki, osunął się nieco brzeg, gdzie potem (w popiołach, przepalonych części węgla i pobitych czerepów starożytnych amfor) znaleziono znaczną ilość Hellenickich tarychów. Tarychi te każą mniemać, iż na tém uroczysku, znajdowała się w starożytności Grecka (zapewna mała) osada (κώμη), podobna do wsi Ermonaktos, która była niegdyś przy uściu rzeki Tyru (teraźniejszego Dniestru). Sądząc z bliskości tej osady od Olbii (teraźniejszej wsi Porutina, odległej od Wołowej balki na 20 wiorst), wypada mniemać, że była zamieszkaną przez Olbiopolitanów, zajmujących się tu łowieniem ryb, która uwędzona albo usolona, była ważnym przedmiotem wywozowego i wewnętrznego handlu ze Scytami i innemi koczującemi plemionami. Wiadomo, że miasta Ponto-Euksynskie, Olbia i Cherson, słynęły handlem ryb, a Pantykapea, czyli Bospór, otrzymały nawet nazwanie mnogo-rybnego miasta (ὁ ταριχόλεως Βόσπερος).

Znalezione tarychi (ταριχος) z dobrej są miedzi, mają wyobrażenie starannie wyrobionych rybek, rozmaitego kształtu i wielkości, ale jakich mianowicie, z pewnością powiedzieć nie można. Może być, iż na małą skalę wyobrażają rybę Antakeję, którą Herodot wspomina (ks. IV, 53), albo gatunek łososa w wielkiej ilości w Czarném morzu płodzącego się.

Tarychi, znalezione u Wołowej balki, i nabywające się w rozwalinach Olbii, stanowiły gatunek drobnej monety, używanej przez Hellenów do rozpłacania się w małych kupnachs. N. M. (G. O.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s y a.

Berlin, dnia 6 Czerwca.

J. Kr. Wys. Wielki Xiąże i Jey Wys. Xiężna Ludwika Meklenburg-Szweryński powrócili do Lidwigs-lustu; Kr. Szwedzki Jenerał-Porucznik i Radzca Stanu Hrabia Karol Löwenhielm przybył ze Sztokolmu. — Wyjechali: Cesarzsko-Rossyyski Jenerał-Major Xiąże Elias Dothoruki do Drezna i Cesarzsko-Rossyyski Radzca Tayny Poseł Nadzw. i Minister Pełnomocny przy dworze Bawarskim Sewerin, do Ludwigs-lustu. (A.P.S.Z.)

F r a n c y a.

Paryż, dnia 30-go Мая.

Dzienniki ministryalne zawierają następujące doniesienie z Fontainebleau pod d. 29 o południu: „W sobotę o godz. 10 wieczorem, Hr. Haussonville, wysłany przez Xięcia Broglie, przybył do Fontainebleau i natychmiast przyjęty był przez Króla. Przywiozł on wiadomość o podróży Xiężniczki Heleny. Po całej drodze, którą ta Xiężniczka przejeżdżała, lud wynurzał najwyższą przychylność ku dynastyi Lipcowej. — Wczora o pół do 3-eyj po południu, Król w towarzystwie Xięcia Nemours, Xiążat Joinville i Aumale i swoich Adjutantów, odbywał przegląd woysk załogi. Pogoda była bardzo piękna i cała ludność była w ruchu. Król, mniej wając wszystkie środki ostrożności, zostawił straż swoją z tyłu i jechał sam jeden przez liczne masy widzów, którzy znak ten zaufania przy-

сы зрителей, которые сей знакъ доверія приняли съ восхитительнымъ возгласомъ: „*Да здравствуетъ Король!*“ Въ 6 час. у Короля былъ обѣдъ на 150 особъ, на который приглашены всѣ Штабъ-Офицера гарнизона и національной гвардіи. Также и *Юссуфъ-Бей* прибывшій въ Фонтенебло находился между гостями. Онъ былъ въ Африканскомъ костюмѣ, и имѣлъ на груди офицерскій крестъ Почетнаго Легиона. Потомъ Король со всеми гостями отправился на галерею Гейнриха II, чтобы видѣть опытъ новаго способа освѣщенія, который былъ удаченъ. Въ сей галерей завтра будетъ совершаться брачный обрядъ. Король спросилъ почти ослѣпленнаго великолѣпнѣмъ *Юссуфъ-Бея*, какъ ему нравится Фонтенебло? „Превосходно“ отвѣчалъ онъ, „сожалѣю только, что нѣтъ при мнѣ ни одного изъ моихъ сотоварищей, потому, что когда я возвращусь одинъ и буду рассказывать что я здѣсь видѣлъ, мнѣ никто не повѣритъ.“ *Юссуфъ-Бей* прибавилъ, что Арабы все не вѣрятъ рассказамъ молодыхъ людей, и что не премѣнно должно быть старымъ чтобы ихъ увѣрить. „Еслибъ В. Велич. приказали явиться во Францію старикамъ“, сказалъ онъ, „то они произвели бы въ Алжиръ удивленіе къ Вашему могуществу, къ Вашему величію и къ удивительной Вашей образованности, которое бы болѣе содѣйствовало къ усмиренію Регентства, нежели Ваши убійственные экспедиціи.“ — Герцогъ *Орлеанскій* прошедшую ночь сюда прибылъ. Всѣхъ приглашенныхъ къ празднеству особъ, сегодня сюда ожидаютъ.

— О первой встрѣчѣ Герцога *Орлеанскаго* съ Принцессою *Еленою* въ Шалонѣ ничего неизвѣстно, только слышно, что Герцогъ бесѣдовалъ полтора часа съ своею невестою, и возвратился въ Фонтенебло.

— Г. *Персиль* въ Кондомѣ, опять избранъ въ депутаты. Изъ 211 голос. онъ получилъ 194.

— Денеша изъ Бордо отъ 28 ч. (сообщен. въ прош. Н-рѣ) дала поводъ *Журналу Првній* къ слѣдующимъ замѣчаніямъ: „Наши надежды къ сожалѣнію не исполняются. Мы полагались на то, что корпусъ *Иррибарена* и подвижная Аррагонская національная гвардія, воспрепятствуютъ вступленію Карлистской колонны въ Гуэскъ. Но теперь кажется напротивъ, что дивизія *Иррибарена*, и кавалерія командуемая *Донз-Діаго де Леонъ* (не *Гениномъ* какъ ложно доведено), потерпѣли пораженіе, въ слѣдствіе чего *Донз-Карлосъ* завладѣлъ Гуэскомъ, и что войска Королевы отступили въ Алмудеваръ на дорогѣ въ Сарагоссу, для ожиданія тамъ подкрѣпленій. Опасеніе, которое внушаетъ намъ эта денеша, еще увеличиваетъ особенно тѣмъ, что изъ командующихъ Генераловъ одинъ раненъ а другой убитъ. По взятіи Гуэска, важнѣйшаго города въ верхней Аррагоніи, *Донз-Карлосъ* сдѣлался владѣтелемъ большей части сей провинціи. Слышно что въ мѣстечкѣ Айерба и во многихъ другихъ городахъ между Якою и Гуэскомъ, жители оставили Королеву и объявили *Донз-Карлосу*.“ — Денеша изъ Бордо отъ 29 Мая вечер. уведомляетъ, что *Буренсъ* 25 ч. съ своими войсками оставилъ Сарагоссу, чтобы соединиться на другой день съ *Иррибареномъ* при Алмудеварѣ. Карлистская экспедиція 26 ч. осаждала Гуэскъ и укрѣплялась тамъ.

31-го Мая.

Извѣстія изъ Фонтенебло, доходятъ до 29-го ч. вечеромъ. Король встрѣтивъ Принцессу на лѣстницѣ въ замкѣ, представилъ ее Королеву Белгійской, и Принцессамъ, которыя повели ее въ назначенныя ей комнаты. Въ 8 час. Принцесса возвратилась въ залу Королевы и тутъ ей представлены дамы приглашенныя къ брачнымъ празднествамъ. Въ 8½ час. отправились къ ужину, приготовленному на 250 особъ. Король подѣл себя на правой сторонѣ, посадилъ Принцессу *Елену*, а по лѣвой сторонѣ Королеву Белгійскую, Герцогъ *Орлеанскій* сидѣлъ по правой сторонѣ Принцессы, подѣл Герцога *Орлеанскаго* сѣлавдовствующая Великая Герцогиня *Мекленбургская*, Король Белгійскій сидѣлъ подѣл Королевы Французовъ, Графиня *Моле* подѣл Герцога *Омальскаго*, Баронъ *Вертеръ* подѣл вдовствующей Герцогини *Мекленбургской*, супруга Прусс. Послан., подѣл Принца *Жоанвильскаго*. Ближайшія мѣста, при Королевской Фамиліи заняли, Князь *Таллейранъ*, Герцогиня *Дино*, Канцлеръ Франціи, Маршалы, Министры, Президенты Палаты Депутатовъ и проч. Послѣ стола сожженъ иждивеніемъ города фейерверкъ, а въ 11½ час. всѣ высокіе гости возвратились въ свои комнаты.

— О приданомъ Принцессы *Елены* много говорить и пишутъ. Платѣе, въ которомъ Принцесса будетъ обручена стоитъ 3,000 фр. Сдѣланные ей подарки драгоценностями полагаютъ на 700,000 фр. Король, Королева, Принцесса *Аделаида*, Королева Белгійская и Герцогъ *Орлеанскій* поднесли Принцессѣ каждый по полному убору.

жѣли з окrzykiem uniesienia: „*Niech żyje Król!*“ О godzinie 6 był obiad u Króla na 150 osób, na który zaproszeni byli wszyscy Sztab-Oficerowie załogi i gwardyi narodowej. Między gośćmi znajdował się także *Jussuf Bey*, który dniem przed tém przybył do Fontainebleau. Miał on ubiór Afrykański, a na piersiach krzyż oficerski Legii honorowej. Po stole, udał się Król ze wszystkimi swojemi gośćmi do galeryi Henryka II, dla widzenia próby metody nowego oświecania, która się zupełnie udała. W galeryi tej, odbywać się będzie jutro uroczystość zaślubienia. Król zapytał, oślepienego prawie okazałością *Jussuf-Beja*, jak się mu Fontainebleau podoba? „Przewybornie“ odpowiedział, „żałuję tylko, że nie mam przy sobie kilku moich towarzyszy, gdyż jeśli powrócę i sam jeden będę opowiadał, co tu widziałem, nikt mi nie będzie wierzył.“ *Jussuf-Bey* dodał przytém, że Arabowie opowiadaniom młodych ludzi zgoła nie wierzą, i że koniecznie trzeba bydz starym dla zjednania u nich zaufania. „Jeślibyś W. Kr. Mość starcom kazał przybydz do Francyi“ rzekł on, „tedyby oni zaniesli do Algieru uszanowanie przed Twą potęgą, przed Twą wielkością i przed cudami Twej cywilizacyi, które przyżyłoby się więcey do uspokojenia Regencyi, aniżeli wszystkie mordercze wyprawy W. Kr. Mości.“ — Xiążę *Orléans* przeszedł nocy tu przybył. Wszystkie na uroczystości ślubne zaproszone osoby, dzisiaj po południu są oczekiwane.

— О первомъ виденіи сѣ Xięcia *Orleanskiego* z Xięźniczką *Helena* w Chalons nic nie wiadomo, jak tylko, że Xiążę *Orléans* miał półtóry godziny rozmowy ze swoją narzeczoną i powrócił do Fontainebleau.

— P. *Persil* w Condornanowo obrany został deputowanym. Ze 211 głosów, otrzymał 194.

— Depesza z Bordeaux pod d. 28 (udziel. w przeszł. numerze), dała powód *Dziennikowi Rozpraw* do następujących uwag: „Nadzieje nasze na nieszczęście nie przychodzą do skutku. Rozumieliśmy, że korpus Jenerała *Irribaren* i ruchoma gwardya narodowa z Arragonii, przeszkodzi wejściu kolumny Karolistowskiej do Huesca. Lecz dopiero zdaje się przeciwnie, że dywizya *Irribarena* i kawalerya, dowodzona przez *Don Diego de Leon*, (nie zaś *Henin*, jak mylnie doniesiono), poniosły porażkę, skutkiem której, *Don Carlos* zajął Huesca, a woyska Królowey cofnęły się do Almudevar na drodze do Saragossy, mając tam oczekiwać posiłków. Obawa, jaką nam daje ta depesza, powiększa się przez brak szczegółów, tém więcey, że z dwóch dowodzących Jenerałów, jeden został raniony a drugi zabity. Posiadanie Huesca, najwazniejszego miasta w Wyższej Arragonii, czyniło już *Don Carlosa* panem większej części tej prowincyi. Słychać, że w miasteczku Ayerbe i wielu innych miastach, leżących między Jacca i Huesca, mieszkańcy usunęli władze Królowey i obwołali *Don Carlosa*.“ — Depesza z Bordeaux pod 29 Maja wieczorem donosi, że *Burens* d. 25 t. m. ze swoim woyskiem opuścił Saragossę, ażeby się połączyć następującego dnia z Jenerałem *Irribaren* pod Almudevar. Wyprawa Karolistowska d. 26 oblegała Huesca i tam się u mocowała.

Dnia 31.

Doniesienia z Fontainebleau dochodzą dzisiaj do dnia 29 wiecz. Król, przyjąwszy Xięźniczkę na schodach zamku, ukazał ją Królowey Belgickiej i Xięźniczkom, które towarzyszyły jej do pokojów, przygotowanych na jej przyjęcie. O godz. 8 Xięźniczka *Helena* powróciła do salonu Królowey i tu przedstawiane jej były wszystkie damy, zaproszone na uroczystości ślubne. O pół do 9-tej udano się do stołu, który urządzony był na 250 osób. Król z prawey swej strony miał Xięźniczkę *Helena*, a z lewey Królową Belgicką; Xiążę *Orléans* siedział po prawey stronie Xięźniczki, obok Xięcia *Orleanskiego* siedziała Wielka Xiężna wdowa *Meklenburska*; Król Belgicki był obok Królowey Francuzów, Hrabina *Molé* przy Xięciu *Aumale*, Baron *Werther* obok Wielkiej Xiężny wdowy *Meklenburskiej*, małżonka Posła Pruskiego obok Xięcia *Joinville*. Bliższe miejsca przy famalii Królewskiej otrzymali potém Xiążę *Talleyrand*, Xiężna *Dino*, Kanclerz Francyi, Marszałkowie, Ministrowie, Prezydent Izby Deputowanych i t. d. Po stole, spalony był spaniaty fajerwerk, przygotowany od miasta, i o pół do 12-tej wszyscy powrócili do swych pokojów.

— О wyprawie Xięźniczki wiele tu piszą i mówią. Suknie, w których Xięźniczka ma bydz przy ślubie, kosztują 8,000 fr. Uczynione jej podarunki w klejnotach wynoszą 700,000 franków. Król, Królowa, Xięźniczka *Adelaida*, Królowa Belgicka i Xiążę *Orléans*, każdy wręczyli Xięźniczce zupełny ubiór.

— Г. Тьерз съ супругою послѣ празднествъ отправится въ Италию, гдѣ пробудутъ 6 мѣсяцевъ.

1-го Юня.

Правительство вчера вечеромъ получило слѣдующую телеграфическую депешу: „*Байонна 30 Мая*. Карлистское войско 27 ч. оставило Гуэскъ и обратилось въ Барбастро. Христиносъ въ тотъ же день вступили въ Гуэскъ.“ *Нарбонна 31 Мая*. Кавалерійскій Офицеръ изъ Рошфора, 29 ч. приблизился къ нашимъ форпостамъ при Палау и объявилъ имъ, что 26 Наварскихъ баталіоновъ и 2,000 чел. конницы при сраженіи близъ Тремпъ, взяли у Христиносъ, 1,000 чел. и одну батарею, и что Карлисты осаждали Беневаръ и Монтаньянъ. Извѣстіе сіе требуетъ подтвержденія.“ Последнее въ самомъ дѣлѣ кажется невѣроятнымъ; ибо если Карлисты 27-го ч. выступили изъ Гуэска, то они не могли прибыть въ Барбастро до 28-го ч. вечер., и о сраженіи 29 ч. не могли бы говорить въ тотъ же день на Французскихъ границахъ.— *Приписокъ*. Сей часъ опять получена телеграфическая депеша изъ Байонны отъ 31 Мая въ 7 час. вечер., слѣдующаго содержанія: „*Эспартеро* 29 Мая выступилъ изъ Гернани, онъ обратился въ Пампелону. Карлисты напрасно старались задержать его при Андинъ; почти 100 ч. сдѣлались неспособными къ битвѣ, но Генералъ *Гурреа* остался. 30 Мая утромъ *Эспартеро* на дальнѣйшемъ пути не встрѣтилъ сопротивленія. Выступление Карлистовъ изъ Гуэска не сомнительно. 24-го ч. было важное сраженіе. *Генералъ Иррибаренъ убитъ* и Полковникъ *Конрадъ* раненъ. Иностранный легіонъ принималъ главнѣйшее участіе въ битвѣ.“ Кромѣ того изъ Бордо отъ 31 Мая получена еще телеграфическая депеша, которая подтверждаетъ часть вышесказаннаго. *Эспартеро* 29-го ч. вечеромъ по сильномъ сопротивленіи вступилъ въ Андинъ. Изъ сихъ телеграфическихъ записокъ ничего рѣшительнаго нельзя заключать. Не извѣстно какой планъ имѣетъ *Донъ-Карлосъ*, хочетъ ли онъ рѣшительно отправиться въ верхнюю Каталонію или можетъ быть внезапно обратиться къ правой сторонѣ и перейти чрезъ Эбро.

— Вчера Пруссійскій Посланникъ поднесъ Королю въ Фонтенебло письмо своего Монарха съ уведомленіемъ о рожденіи Принца у Е. Кор. Высоч. Принца *Албрехта* Прусскаго и свою отзивную грамоту; по окончаніи празднествъ отправится онъ въ Берлинъ для занятія своего поста.

Фонтенебло, 31-го Мая.

Вчера въ 8½ час. вечера, въ галерей Гейнриха II, происходилъ гражданскій актъ обрученія. Король и Королевская Фамилія стояли вмѣстѣ въ концѣ залы, вокругъ большаго, краснымъ бархатомъ покрытаго стола. Новоизбранный Канцлеръ Франціи служилъ какъ чиновникъ Гражданскаго Сословія; присутствовали при немъ Герцогъ *Деказъ*, Великій Референдарій, и Г. *Коши*, Архиваріусъ Палаты Перовъ. Король велъ Принцессу *Елену* а Король Велгійскій вдовствующую Великую Герцогиню. Одна только Принцесса *Елена*, была въ бѣломъ платьѣ, а всѣ прочія дамы въ свѣтло-голубомъ. Г. *Паскье*, прочелъ брачный актъ, который потомъ подписанъ Королемъ, Великою Герцогинею и Королевою, всѣми членами Королев. Фамиліи, Гг. *Бартоль* и *Моле*, Президентами и Вице-Президентами обихъ Палатъ, Г-мъ *Брессономъ*, Маршалами *Сультонъ*, *Лобо*, *Жераръ* и Княземъ *Таллейраномъ*. Послѣ того, отправились въ дворцовую церковь, гдѣ Г. *Коши*, гражданскій актъ положилъ въ ризницу, и потомъ обрученіе по Католическому обряду, совершилъ Епископъ Московскій. Потомъ отправились въ залу Людовика Филиппа, гдѣ Высокая чета получила благословеніе по Реформатскому исповѣданію. Королевская Фамилія возвратилась потомъ въ свои комнаты. Герцогъ *Орлеанскій* велъ свою супругу. Между политическими особами участвующими въ празднествахъ, замѣчали Гг. *Тьера*, *Гизо* и *Лафита*, какъ прежнихъ Министровъ. Последний былъ просто въ черномъ фракѣ, рѣшительно удаляясь отъ блистательнаго общества.

Парижъ, 2-го Юня.

Journal des Débats доноситъ изъ Фонтенебло отъ 31-го прош. м. Сегодня почти половина особъ, приглашенныхъ на брачныя празднества, возвратились въ Парижъ. Изъ Министровъ только Г. *Сальванди* остался здѣсь при Королѣ по дѣламъ службы. Прибыли сюда сегодня: Генер.-Лейтенантъ *Дарриоль* съ супругою, Турецкій Посланникъ съ первыми изъ своихъ Секретарей, Графиня *Боанъ*, Генералъ *Мейландъ*, Графъ *Гаркуртъ*, Герцогъ и Герцогиня *Тремуильскіе*, Генералъ *Сенъ-Сиръ-Нуге*, Генералъ *Гаксо*, Адмиралъ *Руссенъ*, Генералъ *Шрэмъ* и Генералъ *Даръе*. Русскаго Посланника Графа *Палена* также сегодня сюда ожидали; но хирагра задержала его въ Парижѣ. Въ 11 часовъ Королевская Фамилія завтракала; столъ приготовленъ былъ на 150

— P. Thiers z małżonką, wkrótce po uroczystościach ślubnych wyjeżdżają do Włoch, gdzie mają zabawić część mieisęcy.

Dnia 1-go Czerwca.

Rząd otrzymał wczora wieczoremъ następujące depesze telegraficzne: „*Bayonna 30 Maja*. Wojsko Karolistowskie d. 27 opuściło Huesca i udało się do Barbastro. Krystyniści tegoż dnia wtargnęli do Huesca.“ *Narbonne 31 Maja*. Oficer kawalerji z Richemore, d. 29 zbliżył się ku naszymъ przednimъ czatomъ pod Palau i ogłosił im, że 26 Nawarskich batalionów i 2,000 jazdy, w bitwie pod Tremp wzięli Krystynistomъ 1,000 ludzi i jedną baterję, i że Karoliści oblegali Benavare i Montañana. Wiadomość ta potrzebuje potwierdzenia.“ To ostatnie zdaje się byż w rzeczy samej przesadzonemъ; jeśli bowiem d. 27 Karoliści wyszli z Huesca, tedy nie mogli łatwo przed d. 28 wieczoremъ przybyć do Barbastro, i wiadomości o bitwie d. 29 nie mogliby mieć już tegoż samego dnia na granicachъ Francuzkich. — *Przypisek*. Właśnie znowu otrzymano depeszę telegraficzną z Bayonny pod d. 31 Maja o godz. 7 wieczoremъ, w następującemъ brzmieniu: „*Espartero* d. 29 Maja wyszedł z Hernani i udał się do Pampelony. Karoliści napróżno usiłowali zatrzymać go pod Andoain; około 100 ludzi uczyniono niezdolnemi do boju; lecz Jenerał *Gurrea* pozostał. 30-go Maja rano Jenerał *Espartero* postępował dalej bezъ oporu. Wystąpienie Karolistów z Huesca jest pewnemъ. Potyczka d. 24 była ważną. Jenerał *Irribaren* zabity, a Półkownik *Conrad* raniony. Legia cudzoziemska najszybciej miała udział w bitwie.“ Oprócz tego z Bordeaux pod d. 30 Maja, otrzymano jeszcze depeszę telegraficzną, która potwierdza część wyżej opisanego. *Espartero* d. 29 wieczoremъ, po mocnymъ oporze wszedł do Andoain. Z telegraficznychъ tychъ doniesień nie stanowczego wniosku nie można. Nie wiadomo, jaki ma plan *Don Carlos*, azali on chce stanowczo udać się do Wyższej Katalonii, lub, może, nagle zwróci się na prawo i przejdzie Ebro.

— Poseł Pruski podał Królowi w Fontainebleau list swego Monarchy, donoszący o urodzeniu się syna J. Kr. Wys. Xięcia *Albrechta* Pruskiego i razem odwołujące go pismo. Po uroczystościachъ ślubnychъ uda się do Berlina, dla zajęcia przeznaczonego sobie mieysca.

Fontainebleau, 31-go Maja.

Wczora wieczoremъ o pół do 9-tej w galeryi Henryka II, odbył się aktъ cywilny zaślubienia. Król i familia Królewska stali razemъ na końcu sali, około wielkiego czerwonymъ axamitemъ pokrytego stołu. Nowo mianowany Kanclerzъ Francji spełniał obowiązki Urzędnika stanu cywilnego; asystowali mu Xiąże *Decazes*, Wielki Referendarzъ i P. *Cauchy* Archiwaryuszъ Izby Parów. Król prowadził Xiężniczkę *Helena*, a Król Belgów Wielką Xiężną wdowę. Xiężniczka *Helen* sama tylko jedna była w białymъ ubiorze, wszystkie inne damy miały świątło-niebieskie suknie. Pan *Pasquier* przeczytał aktъ zaślubienia, który potemъ podpisany byłъ przezъ Króla, Wielką Xiężną wdowę i Królowę, przezъ wszystkichъ członkówъ familii Królewskiej, przezъ PP. *Barthe* i *Molé*, przezъ Prezydentówъ i Vice-Prezydentówъ obu Izbъ, P. *Bresson*, Marszałkówъ *Soult*, *Lobau* i *Gérard* i przezъ Xięża *Talleyranda*. Gdy się to stało, udano się do kaplicy zamkowej, gdzie Pan *Cauchy* złożył w zakrystyi aktъ cywilny, po czémъ dokonane było zaślubienie podługъ obrzędu katolickiego przezъ Biskupa *Meaux*. Potemъ udano się do sali Ludwika Filippa, gdzie Wysoka para pobożną została podługъ wyznania reformowanego. Królewska familia powróciła potemъ do swychъ pokoiówъ. Pomiedzy politycznemi osobami na uroczystościachъ ślubnychъ, poszczególną PP. *Thiers*, *Guizot* i *Lafitte*, byłychъ Ministrów. Ostatni był w zwyczajnymъ czarnymъ fraku i bawił się całkiemъ odosobniony od świetnie ubranego zgromadzenia.

Paryżъ, 2-go Czerwca.

Dziennik Rozpraw donosi z Fontainebleau pod d. 31 z. m.: „Dzisiaj potowa prawie osób, zaproszonych na uroczystośćъ ślubu, powróciła do Paryża. Z Ministrów pozostał tylko tu P. *Salvandy*, który znajduje się przy Królu dla ekspedowania interessówъ. Przybyli tu dzisiaj: Jenerał-Porucznikъ *Darriule* z małżonką, Poseł Turcki ze swymъ pierwszymъ Sekretarzemъ, Hrabina *Boignes*, Jenerał *Meynandier*, Hrabia *Harcourt*, Xiąże i Xiężna de la Tremouille, Jenerał *Saint-Cyr-Nugues*, Jenerał *Haxo*, Admirał *Roussin*, Jenerał *Schramm* i Jenerał *Durieu*. Posta Rossyjskiego Hrabiego *Pahlen*, również tu dziś oczekiwano; lecz napastowanie podagryczne zatrzymało go w Paryżu. O godz. 11, rodzina Królewska była na śniadaniu: stół był urządzony na 150 osób. Xiąże i Xiężna *Orléans* nie znajdowali

особь; Герцогъ и Герцогиня Орлеанскіе не появлялись. Въ 12 часовъ Королевская Фамилія слушала обѣдню въ большой дворцовой церкви. Принцесса Елена, какъ Герцогиня Орлеанская принимала поздравленія своего дома. Потомъ Герцогъ самъ представилъ ей своихъ Офицеровъ сказавъ слѣдующее: „Вотъ друзья мои; они въ теченіи семи лѣтъ меня не оставляли, были мнѣ вѣрны въ счастіи и несчастіи. Окажите имъ свое вниманіе, которое я такъ охотно имъ всегда оказываю.“ Потомъ Герцогъ взялъ за руку своего корреспондентъ-Секретаря и подвелъ къ Ея Корол. Высочеству. „Г. Боамилонъ“, сказалъ онъ, „меня воспиталъ; я ему обязанъ весьма многимъ. Онъ долго былъ моимъ учителемъ; рекомендую Вамъ его, какъ стариннаго моего друга.“ Г. Боамилонъ былъ обрадованъ благосклоннымъ приемомъ Герцога и Герцогини Орлеанскихъ. Наконецъ былъ представленъ Ея Высочеству собственный ея корреспондентъ-Секретарь Г. Асселинъ. Въ 2 часа Король и Королевская Фамилія отправились на прогулку въ лѣсъ. Поздъ состоялъ изъ 15 экипажей въ шесть лошадей. Погода была прекрасная. Въ 6 часовъ накрытъ былъ столъ на 180 особь; въ 8 часовъ начался театр.“ (A.P.S.Z.)

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ И ИРЛАНДІЯ.

Лондонъ, 30-го Мая.

Въ тайномъ собраніи совѣта, на которомъ председательствовалъ Король въ Субботу въ Виндзорѣ, дано Британскимъ подданнымъ дозволеніе, вступить въ службу Королевы Кристины, еще на одинъ годъ.

— Въ собраніи происходившемъ третьяго дня по случаю дня рожденія Его Кор. Велич., которое было чрезвычайно многочисленно, мѣсто Королевы занимала Принцесса Августина, а Герцогъ Кумберландскій мѣсто Короля.

— Принцесса Викторія въ день своего рожденія, получила въ подарокъ отъ Короля прекрасный фортепiano мастера Бридеуда, который стоитъ 200 гиней. (A.P.S.Z.)

И т а л і я.

Римъ, 25-го Мая.

Третьяго дня вечеромъ умеръ здѣсь Французскій Посланникъ при Папской столицѣ Маркизь Фай де ла Туръ-Мобуръ Перъ Франціи, послѣ грудной болѣзни продолжавшейся нѣсколько мѣсяцевъ.

Неаполь, 23-го Мая.

По официальному объявленію, отъ вторичнаго появленія холеры (13 Апрѣля) до 19 Мая, умерло отъ сей болѣзни здѣсь 123 особы. (A.P.S.Z.)

Е г и п е т ь.

Англійскій курьеръ сообщаетъ письмо изъ Александріи отъ 11 Апрѣля, съ слѣдующими извѣстіями: „5-го ч. корабль изъ Константинополя сюда прибылъ, и носится слухъ, что на немъ привезенъ прямой отказъ Порты, на сдѣланныя Пашею предложенія, для мирнаго договора. Говорятъ также, что Паша, въ подобномъ случаѣ намѣренъ собрать Шейковъ и чиновниковъ Государства и съ ихъ соглашею хотѣть объявить себя независимымъ, подъ предлогомъ, что это есть воля его народа. Ибрагима - Пашу ежедневно сюда ожидаютъ. Арсеналь, флотъ, армія, всѣ рѣшительно готовы принять его. Онъ очень строго за всѣмъ наблюдаетъ, и не даетъ пощады если найдеть что нибудь худого; и потому прибытію его чиновники не радуются. Ибрагимъ есть преобразователь изъ школы Ребука, онъ желаетъ скорѣе двинуться на передъ, если это благоразумно и дозволяютъ обстоятельства. Между тѣмъ онъ кажется справедливей и снисходительнѣе чѣмъ его отецъ, который мало кажется заботиться о томъ, терпитъ ли нужду его народъ, только бы онъ соотвѣтствовалъ его намѣреніямъ.“ (A.P.S.Z.)

Разныя извѣстія.

Соляные и огненные колодцы въ Китаѣ.

Г. Жобартъ прислалъ изъ Брюсселя въ Парижскую Академію Наукъ весьма любопытный отрывокъ, переведенный изъ записокъ Голландской Миссіи, находившейся въ Китаѣ въ 1666 году. Мы выписываемъ отъ слова до слова этотъ примѣчательный отрывокъ; — онъ, вѣроятно, извѣстенъ весьма не многимъ, потому что подлинникъ, изданный въ Амстердамѣ на Голландскомъ языкѣ въ 1670 году, никогда не былъ переведенъ на языкъ болѣе извѣстный.

„Въ горахъ провинціи Су-коэнъ находятся соляные колодцы, изъ которыхъ жители добываютъ значительное количество соли. Существованіе этихъ колодцевъ почитаютъ они для себя великимъ благодѣяніемъ, по той причинѣ, что провинція ихъ лежитъ чрезвычайно далеко отъ моря и имъ стоило бы великихъ трудовъ и издержекъ получать оттуда соль,

сѣ. О godz. 12, familia Królewska w wielkiej kaplicy słuchała mszy. Xiężniczka Helena, jako Xiężna Orleañska, przyjmowała powinszowania swojego dworu. Potem Xiążę sam prezentował swoich oficerów przy następujących słowach: „Są to moi przyjaciele; od siedmiu lat nieopuszczali mnie oni, w szczęściu i nieszczęściu pozostali mi wiernymi. Zachowaj dla nich względy, które im zawsze natchętniey okazuję.“ Potem wziął Xiążę swojego Sekretarza korespondencyjnego za rękę i prowadził do Jey Kr. Wys. „Pan Boismilon“ rzekł „wychował mnie; bardzo mu wiele jestem obowiązany. Długi czas był on moim nauczycielem, prezentuję go ci, jako najstarszego mojego przyjaciela.“ Pan Boismilon doznał nayspoehlebniejszego przyjęcia ze strony Xiężny Orleañskiej. Naostatek Jey Kr. Wys. przedstawiony był jeszcze, jako jey własny Sekretarz korespondencyjny P. Asseline. O godz. 2 Król i rodzina Królewska odbywali przejażdżkę w gaju. Osiak składał się z 15-tu sześciokonnych pojazdów. Pogoda była nadzwyczaj piękną. O godz. 6 był obiad na 180 osób; o godz. 8 zaczął się teatr.“ (A.P.S.Z.)

БРИТАНІЯ ВІЕЛКА І ІРЛАНДІЯ.

Лондонъ, дня 30-го Мая.

На згромадженіи Радъ тайней, którą Król miał w sobotę w Windsor, poddanym Angielskim udzielone dozwoleńie, wchodzić do służby Królowej Krystyny, przedłużone jeszcze zostało na rok jeden.

— Podczas zgromadzenia, które było zawezora w pałacu St. James, z okoliczności dnia urodzin J. Kr. Mości, a które nadzwyczaj było liczne, Królowa znowu była reprezentowaną przez Xiężniczkę Augustę, a Króla zastępował Xiążę Cumberland.

— Xiężniczka Wiktorya w dzień swoich urodzin otrzymała od Króla Jmci w podarunku fortepiano Broadwooda, wartujący 200 gwineow. (A.P.S.Z.)

В и о с н ы.

Римъ, 25-го Мая.

Завечора wieczoremъ умеръ ту Поселъ Французки при Столицы Папезкей Margrabia Fay de la Tour-Maubourg, Par Francyi, po kilkomiesięcznymъ piersiowymъ cierpieniu.

Неаполь, 23-го Мая.

Podługъ urzędowego doniesienia, od czasu powtóronego wybuchnienia cholery (13 Kwietnia) do 19 Maja, umarło na tę chorobę 123 osob. (A.P.S.Z.)

Е г и п т.

Courrier Angielski udziela list z Alexandryi pod d. 11 Kwietnia, w którym czytamy następujące wiadomości: „Dnia 5 okręt z Konstantynopola tu przybył i biega pogłoska, iż on przywiózł całkiem odmowną odpowiedź Porty na przełożenia, uczynione przez Baszę, względemъ układówъ pokoju. Mówią także, że Basza, jeśli to byłъ podobny wypadek, chce zwołać zgromadzenie Szeików i urzędnikówъ kraju, i za ichъ zgodą, ogłosić się niepodległym, pod pozoremъ, że to jestъ woląъ narodu. Ibrahima Baszy codziennie tu oczekują. Arsenał, flotta, wojsko, wszystko na przyjęcie jego w najlepszymъ zostaje stanie. Jest onъ bardzo ścisłymъ postrzegaczemъ i nie przepuszcza, jeśli co znajduje złego; dla tego przybycie jego nie bardzo jestъ przyjemne dla urzędnikówъ. Ibrahimъ jest reformatoremъ ze szkoły Roebucka, chce onъ coraz prędzej posuwać się na przód, ile to jestъ roztropnemъ i dozwalają okoliczności. Tymczasemъ mają go za sprawiedliwszego, aniżeli jego oycę, którego mało to zdaje się obchodzić, aza li lud jego cierpi nędzę, hyleby tylko zamiaromъ jego odpowiadał.“ (A.P.S.Z.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Solne i ogniowe studnie w Chinach.

P. Jaubart przysłał z Bruxelli do Paryzkiej Akademii umiejętności nader ciekawy wyjątek, wytłumaczony z pamietników Mi-syi Hollenderskiej, byłey w Chinach w roku 1666. Wypisujemy co do słowa ciekawy ten wyjątek; — który zapewna bardzo niewiele jestъ wiadomy, dla tego, że autentyk, wydany w Amsterdamie w języku Hollenderskim w roku 1670, niebyłъ nigdy wytłumaczony na języki znajomsze.

„W górachъ провинци Su-koenъ znajdują się solne studnie, z których mieszkańcy dobywają znaczną ilość soli. Istnienie tychъ studni poczytują tam dla siebie za wielkie dobrodziejstwo, z tej przyczyny, że ichъ prowincya położona jestъ bardzo daleko od morza i kosztowałoby imъ wiele pracy i wydatkówъ dla otrzymania stamtądъ soli, nieodbycie potrzebney na codzienne użycie. Uży-

необходимую для ежедневнаго потребленія. Эти полезные колодцы находятся въ горахъ, верхняя почва которыхъ вовсе не заключаетъ въ себя соляныхъ частей и приносить обильную жатву. Отверстіе колодцевъ имѣетъ обыкновенно не болѣе трехъ или четырехъ палмъ ширины. Ихъ роютъ особеннымъ орудіемъ, похожимъ на человѣческую руку съ желѣзными пальцами. Это орудіе отъ собственной тяжести углубляется въ землю; пальцы, посредствомъ особеннаго механизма, сжимаются и захвативъ нѣкоторое количество земли выбрасываютъ ее изъ углубленія. Землю извлекаютъ до тѣхъ поръ пока не откроютъ солянаго грунта и соляной воды. — Последнюю черпаютъ сосудомъ, имѣющимъ внизу не болѣе отверстие съ клапаномъ, который устроенъ такъ, что по наполненіи сосуда, закрываетъ отверстие и препятствуетъ водѣ изъ него вытекать. — Эту воду ставятъ на огонь; жидкія ея части мало по малу испаряются и на днѣ сосуда образуется самый чистый и прозрачный осадокъ, который вкусомъ гораздо пріятнѣе обыкновенной морской соли. Подобные же колодцы находятся и въ провинціи Кеи-Хеу-Фу. — Колодецъ, снабжающій солью всю провинцію Йо-гань-фу, былъ нѣкогда открытъ стадомъ овецъ, которыя съ жадностію лизали въ томъ мѣстѣ землю и въ короткое время сдѣлали въ ней значительное углубленіе; это было замѣчено пастухами и въ послѣдствіи подало поводъ къ изобрѣтенію помпунутаго орудія.

Въ провинціи Хен-си, изобилующей каменнымъ углемъ, находится множество огненныхъ колодцевъ. Эти удивительные колодцы не составляютъ тамъ особенной рѣдкости и приносятъ жителямъ многія выгоды; они пользуются ими между прочимъ для приготовленія себѣ пищи безъ всякихъ издержекъ, что дѣлается слѣдующимъ образомъ: надъ самымъ отверстиемъ колодца устраиваютъ небольшіе очаги, куда ставятъ глиняные и желѣзные сосуды; пища варится въ нихъ очень скоро и хорошо. Огонь этихъ колодцевъ производитъ густое пламя, не имѣющее особеннаго блеска и прозрачности; теплота его весьма ощутительна; но дерево, брошенное на дно колодца, никогда не стараетъ; по этой причинѣ огонь удобно можно проводить изъ одного мѣста въ другое посредствомъ трубъ изъ толстаго бамбуковаго тростника.

Мосты на Китаѣ.

Кромѣ обыкновенныхъ мостовъ, ведущихъ чрезъ рѣки и болота, въ Китаѣ есть еще множество такихъ, которые построены между горами черезъ огромныя пропасти. Къ послѣднимъ ведутъ часто большія искусственныя дороги, высѣченныя въ скалахъ съ большимъ трудомъ и знаніемъ дѣла. Въ гористой провинціи Хенъ-Зи на пространствѣ цѣлыхъ десяти миль представляется почти непрерывный рядъ подобныхъ мостовъ; увѣряютъ, что устройствомъ этого необыкновеннаго сообщенія занималась цѣлая армія, состоявшая изъ нѣсколькихъ сотъ тысячъ человѣкъ (!). — Важнѣйшими матеріалами при подобныхъ постройкахъ служатъ обыкновенно огромныя балки и стропила, соединяющія вершины скалъ и отдѣльныхъ высотъ. Эти балки поддерживаются лѣсами, расположенными вертикально по отлогостямъ горъ. Въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ нѣтъ узкихъ расщелинъ и гдѣ горы раздѣляются пространными и глубокими долинами, мосты какъ будто висятъ надъ безднами и въ нѣкоторыхъ только мѣстахъ упираются на колоссальные столбы, основанія которыхъ находятся въ самой глубинѣ долинъ. Путешественникъ, проходя по этимъ мостамъ, не можетъ безъ ужаса взглянуть внизъ; для безопасности по обѣимъ сторонамъ находятся желѣзные или деревянные перила; мосты эти по большой части такъ широки, что четыре всадника очень свободно могутъ ѣхать рядомъ.

Въ той же провинціи Хенъ-Зи есть каменный мостъ въ 400 футовъ длиною, построенный въ видѣ огромной арки между двумя высокими горами. Китайцы называютъ его *летушимъ мостомъ*. Долина, чрезъ которую онъ переброшенъ, имѣетъ слѣшкомъ 825 футовъ глубины; внизу стремится горный ручей, и придаетъ этому дикому мѣсту особенную прелесть.

Между Китайскими висячими мостами одинъ, находящійся въ провинціи Юнь-Нань, особенно примѣчателенъ. Онъ также проведенъ чрезъ глубокую долину, на днѣ которой протекаетъ быстрая рѣка. Говорятъ, что этотъ необыкновенный мостъ построенъ еще въ 65 году нашей эры. Брусья его утверждены на 20 желѣзныхъ цѣпяхъ, прикрѣпленныхъ съ обѣихъ сторонъ къ огромнымъ кольцамъ. Если на этотъ висячій мостъ взойдетъ разомъ много людей, то онъ начинаетъ качаться во всѣ стороны, и чтобы долго выдержать такое колебаніе, не почувствовать дурноты и не страшась свергнуться въ пропасть, проходившій долженъ быть весьма крѣпкаго сложенія и имѣть самые здоровые нервы. (А. В.)

течныя те студніе знайдутся въ горахъ, которыхъ верхняя warsta згола не zawiera w sobie części solnych, i jest urodzajna. Otwor studni ma zazwyczaj nie więcej nad trzy lub cztery palm szerokości. Kopają je szczególném narzędziem, podobném do ludzkiej ręki z żelaznemi palcami. Narzędzie to własnym ciężarem zagłębia się do ziemi; palce za pośrednictwem szczególnego mechanizmu, ściskają się i objawiają pewną część ziemi, wyrzucają ją z głębi. Ziemia wybiera się do pory, nim nie odkryją gruntu soli i słonej wody. — Tę ostatnią czerpią naczyniem, mającém u dołu mały otwór z klapą, która tak jest urządzona, że po napełnieniu naczynia, zakrywa otwór i nie pozwala wodzie wyciekać. — Wodę tę stawiają na ogień; płynne jej części pomалу parują, a na dnie naczynia tworzy się zupełnie przezroczysty osad, który przyjemniejszy ma smak od zwyczajnej morskiej soli. Podobneż studnie znajdują się i w prowincyi Key-Chen-Fu. — Studnia, opatrująca w sol całą prowincyą Jao-han-fu, była niegdyś odkrytą przez trzodę owiec, które pożądlіwie lizały w tém miejscu ziemię, i w krótkim czasie znacznie ją wygłębiły; postrzegli to naprзód pastusi, a w późniejszym czasie wynalezione zostało pomienione narzędzie.

— W prowincyi Chen-si, obfitującej w węgle kamienne, znajduje się mnóstwo ognistych studni. Zdziwające te studnie, nie są tu osobliwością, i przynoszą mieszkańcom wiele korzyści; użytkują z nich między innemi, do gotowania sobie pokarmu bez wszelkiego kosztu, co się czyni sposobem następującym: nad samym otworem studni przyrządzają niewielkie ogniska, na których stawiają gliniane i żelazne naczynia; potrawy gotują się w nich bardzo prędko i dobrze. Ogień tych studni, wydaje gęsty płomień, nie mający szczególnego blasku i przezroczystości; gorącość jego bardzo jest znaczna, jednak drzewo, rzucone na dno studni, nigdy niebywa spalonym; z tego to przyczyny ogień ten łatwo można przeprowadzać z jednego miejsca na drugie za pomocą rur z grubey bambusowej trzciny. (G. S. P.)

Mosty w Chinach.

Oprócz mostów zwyczajnych, przez rzeki i błota prowadzących, jest jeszcze mnóstwo w Chinach takich, które urządzone są pomiędzy górami przez niezmiernie przepaści. Do tych ostatnich prowadzą często wielkie sztuczne drogi, wycięte w skałach z wielką pracą i znajomością sztuki. W górzystej prowincyi Chen-Zi, na przestrzeni dziesięciu mil, przedstawia się prawie nieprzerwany ciąg takich mostów; powiadają, że około urządzenia tej nadzwyczajnej komunikacyi pracowała cała armia, z kilkukroć stutysięcy ludzi złożona (!). — Główniejszymi materyałami w takich budowach są — belki i krokwie, łączące wierzchołki skał i gór oddzielnych. Belki te opierają się na rusztowaniach, w prostym kierunku urządzonych po spadzistościach gór. W miejscach, gdzie niema wąskich rozpadlin i gdzie góry rozdzielają się obszernemi i głębokimi dolinami, mосты zdają się wisieć nad bezdennymi przepaściami i w niektórych tylko miejscach opierają się na kolosalnych słupach, których fundamenta znajdują się w samej głębini dolin. Podróżny, przechodząc przez te mosty, nie może bez przestrachu spojrzeć na dół; dla bezpieczeństwa znajdują się z obu stron żelazne albo drewniane poręcze; mосты te po większej części tak są szerokie, że czterech jeźdźców wygodnie może obok jechać.

W tejże prowincyi Chen-Zi znajduje się most mуровany, mający 400 stop długości, wybudowany w kształcie ogromnego łuku pomiędzy dwiema wyokiemi górami. Chińczycy nazywają go *mostem latającym*. Dolina, przez którą most ten jest rzucony, ma więcej 825 stop głębokości; na dole wielkim pędem płynie ruczaj, i nadaje dzikiemu temu miejscu szczególniejszą czarowność.

Міędzy Chińskimi wiszącymi mostami, jeden znajduje się w prowincyi Jun-Nan, szczególniejszego go-dzien zastanowienia. On także przeprowadzony jest przez głęboką dolinę, na dnie której bystra płynie rzeka. Mówią, że nadzwyczajny ten most wybudowany został jeszcze w 65 roku naszej ery. Brusy jego są umocowane na 20 żelaznych łańcuchach przytwierdzonych z obu stron do ogromnych kół. Gdy na ten most wejdzie razem wiele ludzi, tedy on zaczyna się wahać na wszystkie strony, i gdyby można było przez czas długi wytrzymać te kołysanie nieodzownie o-durzenia i nielekając się zlecieć w przepaść, przechodzący powinien być nader mocney budowy ciała i mieć zdrowe nerwy. (G. S. P.)